

Kollektivtrafikförvaltningen
Oskar Jonsson
Utvecklingsstrateg
Tel: 021-48 18 329

Datum

2021-05-11

Diariennr

Ert datum

Er beteckning

UNDERLAG TILL BESLUT OM MÄLARDALSTAXAN ETAPP 2

Bakgrund

De regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Stockholm, Uppsala, Sörmland, Östergötland, Örebro och Västmanland, (nedan benämnda RKTm), ingick år 2014 ett avtal om att tillsammans etablera en ny regional tågstrafik och nya pendlarbiljetter, Mälardalstaxan, som gäller både i regional tågstrafiken och i den anslutande och parallella lokala spår- och busstrafiken. Mälardalstaxan infördes hösten 2017 i form av periodbiljetter med tillhörande resevillkor.

Till följd av ny affärsmodell för regional tågstrafik kommer Mälardalstrafik från och med 12 december 2021 (T22) att ansvara för hela produktsortimentet på de sträckor som omfattas av Mälardalstrafik upphandlade trafik. Till följd av detta ingår även enkelbiljetter med tillhörande resevillkor i Mälardalstrafiks sortiment. Inför detta har ett arbete genomförts med att ta fram förslag till resevillkor, produkter och priser för Mälardalstaxan Etapp 2.

Principiell utformning av Mälardalstaxan

Det framtagna förslaget till Mälardalstaxa utgår från de principer som anges i Samverkansavtalets Bilaga D Principer för prissättning. Vidare ska principerna i Mälardalstaxan ta hänsyn till de förutsättningar avseende återföring av intäkter som anges i Samverkansavtalets Bilaga C Finansiering.

Förslaget till prissättning är skapad utifrån Samverkansavtalets krav att vara lättbegriplig och logisk samt att prisnivån i jämförbara relationer bör vara likartad. I princip gäller samma förutsättningar för övergripande resevillkor och prissättning av periodbiljett som för enkelbiljett. Periodbiljett kan förutsatt att särskilda avtal för detta har upprättats, säljas till/från stationer och för sträckor som inte omfattas av Mälardalstrafiks upphandlade trafik medan enkelbiljett av Mälardalstrafik endast säljs för sträckor som trafikeras inom ramen för Mälardalstrafiks trafikavtal.

Den föreslagna utformningen av Mälardalstaxan innebär en relationsbaserad prissättning "station till station", där priset i grunden styrs av avståndet mellan regional tågsstationerna för en given färdväg. För bytesresor redovisas den närmsta eller trafikalt mest naturliga resvägen även om det i teorin går att resa på flera olika sätt i många relationer. Detta gäller även eventuellt nya relationer. För periodbiljetts giltigheten i RKTm-trafiken, dvs all upphandlad trafik *förutom* de regional tåg Mälardalstrafik sluter avtal om, är utgångspunkten att giltigheten utformas som ett geografiskt zonsystem motsvarande en zon för respektive läns trafikområde.

Postadress

Ängsgårdsgatan 12
721 30 Västerås

Besöksadress

Ängsgårdsgatan 12

Telefon, vxl

021-17 30 00

Telefax

021-17 45 09

Org Nr

232100-0172

VAT nr

SE232100017201

E-post

region@regionvastmanland.se

Webbadress

www.regionvastmanland.se

En periodbiljett för en sträcka gäller för RKTМ-resor i zonerna längs sträckan oavsett start- eller slutstation.

Det innebär exempelvis att för en periodbiljett som säljs Eskilstuna-Kungsör ingår giltighet i all busstrafik under varumärket Sörmlandstrafiken samt all busstrafik under varumärket VL. Däremot gäller biljetten inte för resa med regionaltåg mellan Kungsör och Arboga eller Eskilstuna och Strängnäs.

Zongränserna för anslutande trafik kan över tid komma att behöva justeras, exempelvis i samband med att ändringar av zonsystem görs för den lokala trafiken inom ett län.

Därutöver föreslås respektive RKTМ kunna fatta beslut om avsteg från grundprinciper förutsatt att de RKTМ som är direkt berörda av intäkter, i enlighet med bilaga C, för den aktuella relationen är överens om detta. I princip innebär detta att ex RKTМ i Sörmland kan besluta om avsteg från grundpriset för sträckan Gnesta-Flen medan RKTМ Sörmland och RKTМ Stockholm gemensamt kan besluta om avsteg från grundprincipen för sträckan Gnesta-Södertälje C. Även dessa avsteg behöver i huvudsak följa grundprincipen för prissättning.

Övergripande resevillkor och sortiment i Mälardalstaxan

Resevillkor för resande i kollektivtrafik utformas dels med hänsyn till de krav som ställs för trafikslaget (till exempel regler om att ta med cykel där praktiska möjligheter kan skilja mellan buss och regionaltåg), betalsystemets begränsningar (t ex hur ett köp går till eller hur validering ska ske) och villkor kopplade till den aktuella biljettypen (t ex rätt att ta med barn utan kostnad eller villkor för resegaranti).

Resevillkor för Mälardalstaxan och Mälardalstrafiks trafik ska harmonisera med den regionala kollektivtrafiken snarare än den interregionala. I den mån skillnader finns mellan länen eftersträvas en harmonisering med SL-trafiken, då huvuddelen av de resenärer som gör parallella och anslutande resor kommer att göra detta med SL:s trafik. Från SL:s reseregler finns några undantag, exempelvis villkor för barn och seniorer.

Biljetterna i Mälardalstaxan föreslås säljas till helt respektive reducerat pris, där biljetter för reducerat pris kan användas av barn upp till och med 6 år, ungdomar från 7 till och med 19 år samt studenter med minst 75 procent studietakt. Priset för biljetter till reducerat pris utgörs av 75 procent av priset för en biljett till helt pris. Resenär med giltig biljett har rätt att ta med två barn upp till och med 6 år utan avgift. För åldersgränsen 19 år gäller datum för biljettens inköp. För att berättigas att resa till reducerat pris som student ska resenär vid aktuell resa kunna visa upp giltig studentlegitimation.

Mer detaljerade resevillkor för Mälardalstaxan och resande med Mälardalstrafiks tåg fastställs av Mälardalstrafik vid senare tillfälle. Mälardalstaxans sortiment ska utgöras av periodbiljetter avsedda för arbets-, studie och annat vardagligt resande samt enkelbiljetter giltig för specifik avgång.

Sortiment för periodbiljetter omfattar 30-dagarsbiljett, 90-dagarsbiljett och 365-dagarsbiljett.

Geografisk giltighet periodbiljett

1. Periodbiljett Sträcka: Gäller för resa mellan två stationer samt mellanliggande stationer. För varje relation finns en definierad tågsträcka för vilken biljetten är giltig. Vissa sträckor kan gälla för två alternativa vägar. Lokal giltighet i respektive läns lokala buss- och spårtrafik omgivande giltiga stationer ingår.

2. Periodbiljett Alla Sträckor: Samtliga sträckor som omfattas av periodbiljettsgiltighet samt samtliga ingående regioners lokala buss- och spårtrafik. Om priset för en Movingo Sträcka uppnår takpris blir periodbiljetten automatiskt uppgraderad att gälla Alla sträckor. Det är också möjlighet att välja att köpa till giltighet för Alla sträckor, priset är då takpris minus priset för aktuell sträcka. Tillägg för Arlanda C enligt punkt 4 krävs fortsatt för resor till/från Arlanda.

3. Periodbiljett Län: Giltig på alla sträckor inom ett län samt inom länets egna trafiksystem. Respektive län väljer om produkten ska erbjudas samt prisnivå. För att undvika barriäreffekter mellan län ska priset som lägst vara i nivå med golvpris. Vid införande av periodbiljett Län ersätter detta periodbiljett Sträcka enligt punkt 1 för relationer inom det aktuella länet.

4. Arlandatillägg: För resor till Arlanda C tas ett särskilt tillägg ut oavsett biljettyp som följd av den stationsavgift som tas ut av A-train.

Mälardalstrafik ansvarar för att säkerställa att köp av biljetter är enkelt och att biljetter kan betalas via för tillfället vanligast förekommande betalsätt. Resenärer åläggs att ha biljett innan avresa. Ingen försäljning sker ombord.

Lokal giltighet Västmanland

För Västmanland innebär lokal giltighet att vid förekommande fall att periodbiljett har lokal giltighet inom VL:s hela trafikområde avseende busstrafik. Därutöver gäller periodbiljett för resa på sträckor med Tåg i Bergslagen, där VL:s periodkort är giltigt.

Prissättning

Enkel- och periodbiljett prissätts utifrån princip om avståndsbaserad prissättning mellan station och station. Avrundning görs uppåt/nedåt till närmsta 10 kr för periodbiljett och avrundning uppåt för enkelbiljett till närmsta 5 kr. För relationer utanför centrala Stockholm har tåget en lägre konkurrenskraft gentemot bilen, där bilister slipper ta hänsyn till köer, trängselskatt och parkeringsproblem. Till följd av detta har alla biljetter som inte gäller för resor till/från Flemingsberg, Stockholm C och Sundbyberg ett avdrag.

Nedan redovisas principer för prissättning i enlighet med Mälardalstaxans. För exempel på urval av relationer med koppling till Västmanland finns en tabell i slutet av ärendet under rubrik Exempel princip för prissättning.

Princip för prissättning av Mälardalstaxan

Produkt	Princip för prissättning för resor centrala Stockholm	Princip för prissättning för reserelationer utanför centrala Stockholm
Enkelbiljett	20 kr + 1,2 kr/km	10 kr + 1,2 kr/km
30-dagar	800 kr + 20 kr/km	400 kr + 20 kr/km
90-dagar	Pris 30 dagar x 2,9	
365-dagar	Pris 30 dagar x 10,5	

Avvikelser från princip för prissättning för Region Västmanland

I enlighet med samverkansavtalet bilaga D kan Region Västmanland begära avvikelser från prissättning enligt Mälardalstaxans principer. De avvikelser som föreslås med koppling till Region Västmanland hanteras i separat ärende.

Prisgolv

Prisgolv för 30-dagars periodbiljett, oavsett kilometeravstånd, uppgår till 1 100 kr alternativt RKTMs pris för motsvarande biljett ifall dessa är högre. Syftet med golvet är att säkerställa att Mälardalstaxans biljetter inte får ett lägre pris än en RKTMBiljett med motsvarande giltighet. För Västmanland innebär detta att priset aldrig kan vara lägre än priset för 30-dagarsbiljett med länsgiltighet i enlighet med beslut om Kundkoll.

Prisgolv för lägsta pris enkelbiljett är 50 kr.

Takpris

Takpris för 30-dagarsbiljett uppgår till 3 200 kr. Vid takpris blir biljetten automatiskt giltig för alla relationer inom Mälardalstaxans område (alla sträckor och alla anslutande zoner).

För biljetter som kostar mindre än takpris kan biljetten frivilligt uppgraderas till takpris motsvarande priset för takpris minus pris för aktuell relation. Exempelvis kan en biljett Västerås – Stockholm C uppgraderas till giltighet för Alla Sträckor för en kostnad motsvarande 260 kr (3 200 kr – 2 940 kr).

Takpris för enkelbiljett uppgår till 250 kr.

Tillägg för Arlanda C

Ett särskilt tillägg föreslås finnas för biljetter till/från Arlanda, på motsvarande sätt som idag gäller förresor med SL:s pendeltåg. Tillägget motiveras av de speciella villkor med av- och påstigningsavgifter till infrastrukturförvaltaren A-Train som gäller för Arlanda C.

Resegaranti

Avtalade trafikföretag åläggs att tillämpa en resegaranti för Mälardalstaxan motsvarande den resegaranti som gäller för operatörernas egna biljetter. För RKTMs trafik gäller den resegaranti som finns i respektive län.

Tilläggsavgifter

Tilläggsavgift om 1 500 kr utställs i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resenär som inte kan uppvisa giltig biljett och det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i nämnda lag. Vid accepterad tilläggsavgift har resenären möjlighet att resa till avgångens ändstation.

Resenär som motsätter sig tilläggsavgift anses ha förbrukat sin möjlighet att resa med tåget.

Kampanjer

Därutöver föreslås att Mälardalstrafik erhåller rätt att fastställa tillfälliga priser inom ramen för marknadsaktiviteter och kampanjer för utvalda sträckor.

Exempel princip för prissättning.**Sträckan Arboga – Örebro C är 46 km.**

1. En enkelbiljett på sträckan kostar 65 kr (10 kr + 1,2 kr x 46 km), avrundat uppåt till närmsta 5 kr. Reducerat pris (65 kr x 0,75) kostar 50 kr.
2. En 30-dagars periodbiljett på sträckan kostar 1 320 kr (400 kr + 20 kr x 46 km). Reducerat pris kostar 990 kr.
3. En 90-dagars periodbiljett på sträckan kostar 3 830 kr (1 320 x 2,9, avrundat till närmsta 10-tal). Reducerat pris kostar 2 827 kr (990 x 2,85, avrundat till närmsta 10-tal).
4. En 365-dagars periodbiljett på sträckan kostar 13 860 kr (1 320 x 10,5, avrundat till närmsta 10-tal). Reducerat pris kostar 10 400 kr (990 x 10,5, avrundat till närmsta 10-tal).

Enkelbiljett (1 ovan) gäller i:

- På specifik avgång med av Mälardalstrafik avtalad regionalstågstrafik på Svealandsbanan (linje 58) mellan Arboga och Örebro C.

Periodbiljett (2-4 ovan) gäller i:

- Av Mälardalstrafik avtalad regionalstågstrafik på Svealandsbanan (linje 58) samt, under förutsättning att Movingoavtal tecknas, på Mälärbanan (linje 57) mellan Arboga och Örebro C.
- Kollektivtrafik under varumärke VL och Länstrafiken Örebro
- Tåg i Bergslagen mellan stationer inom Västmanlands län respektive inom Örebro län.

Sträckan Västerås – Stockholm C är 107 km

1. Enkelbiljett säljs ej då sträckan inte ingår i Mälardalstrafik upphandlade trafik.
2. En 30-dagars periodbiljett på sträckan kostar 2 940 kr (800 kr + 20 kr x 107 km). Reducerat pris kostar 2 210 kr.
3. En 90-dagars periodbiljett på sträckan kostar 8 530 kr. Reducerat pris kostar 6 410 kr.
4. En 365-dagars periodbiljett på sträckan kostar 30 870 kr. Reducerat pris kostar 23 210 kr.

Periodbiljett (2-5 ovan) gäller i:

- Avgångar med av Mälardalstrafik upprättade periodkortsavtal på Mälärbanan mellan Västerås C – Enköping – Bålsta – Sundbyberg – Stockholm C.
- Kollektivtrafik under varumärke VL, UL och SL.

- Tåg i Bergslagens trafik inom Västmanlands län.

Sträckan kan därmed också köpas för resenärer som önskar resa Fagersta/Surahammar/Hallstahammar – Stockholm C.

I tabellen nedan redovisas helt pris för de vanligaste relationerna med koppling till Västmanland i enlighet med Mälardalstaxans principer.

Observera att Mälarbanan (Stockholm-Västerås-Örebro) inte är en Mälartågssträcka och därmed inte är aktuellt för försäljning av enkelbiljetter medan priset för 30-dagarsbiljett är under förutsättning att avtal för giltighet upprättas (Movingoavtal).

Som följd av att TiB ingår i lokal giltighet för Västmanland gäller priset för Västerås Stockholm C även för resenärer som önskar köpa 30-dagarsbiljett från exempelvis Fagersta, Surahammar och Hallstahammar.

Sträcka	Enkelbiljett	30-dagarsbiljett
Västerås – Stockholm C	-	2 940 kr
Köping – Stockholm C	-	3 200 kr
Arboga – Stockholm C	210 kr	3 200 kr
Kungsör – Stockholm C	190 kr	3 200 kr
Kolbäck – Stockholm C	-	3 200 kr
Västerås – Eskilstuna	70 kr	1 360 kr
Kolbäck – Eskilstuna	50 kr	1 100 kr
Kungsör – Eskilstuna	50 kr	1 100 kr
Arboga – Örebro C	65 kr	1 320 kr
Köping – Örebro C	-	1 660 kr
Västerås – Örebro C	-	2 360 kr
Västerås – Uppsala	135 kr	2 400 kr ¹
Sala – Stockholm	175 kr	3 200 kr
Sala – Linköping	250 kr	3 200 kr

¹ Pris enligt Mälardalstaxans principer, se ärende X för förslag till avvikande prissättning